

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2019-4-071
Karar Sayısı : **19-41/682-295**
Karar Tarihi : 22.11.2019

(Muafiyet)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Arslan NARİN (İkinci Başkan)
Üyeler : Adem BİRCAN, Şükran KODALAK,
Ahmet ALGAN, Hasan Hüseyin ÜNLÜ

B. RAPORTÖRLER : Özgür BAL, Muhammed Safa UYGUR, Elif Sıdika SARI,
Enes YASAN

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN

: - HDI Sigorta A.Ş.
Temsilcisi: Neyzar ÜNÜBOL
Sağlam Fikir Sok. Kelebek Çıkmazı No, 5, 34394, Esentepe,
İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU: HDI Sigorta A.Ş. ile Alternatif Bank A.Ş. ve Alternatif Finansal Kiralama A.Ş. arasında akdedilen “Hayat-Dışı Sigorta İçin Süreli Acentelik Sözleşmesi”ne muafiyet tanınması talebi.**
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu kayıtlarına 31.10.2019 tarih ve 7537 sayılı giren bildirim üzerine düzenlenen 14.11.2019 tarih ve 2019-4-071/MM sayılı Muafiyet Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; HDI Sigorta A.Ş. ile Alternatif Bank A.Ş. ve Alternatif Finansal Kiralama A.Ş. arasında imzalanan “Hayat-Dışı Sigorta İçin Süreli Acentelik Sözleşmesi”nin (SÖZLEŞME) 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ) çerçevesinde grup muafiyetinden yararlanabileceği ifade edilmiştir.

G. İNCELEME ve DEĞERLENDİRME

G.1. İlgili Teşebbüsler

G.1.1. HDI Sigorta A.Ş. (HDI SİGORTA)

- (4) HDI SİGORTA, nihai olarak Talanx AG tarafından kontrol edilen Almanya merkezli global sigorta şirketler grubu içerisinde yer almaktadır. Talanx AG, sigorta ve reasüransın farklı alanlarında yaklaşık 150 ülkede mal/zarar ve hayat sigortacılığı alanında faaliyet göstermektedir. Öte yandan, Talanx AG grup şirketlerinden olan ve HDI SİGORTA'nın tek pay sahibi HDI International AG, Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 13 ülkede sigortacılık hizmetleri sağlayan uluslararası perakende iş kolunu yönetmektedir.
- (5) HDI SİGORTA, hayat dışı sigortacılık sektöründe ağırlıklı olarak yangın, nakliyat, araç kazaları, araç dışı kazalar, bireysel kaza, mühendislik ve tarım sigortası branşlarında faaliyet göstermektedir. HDI SİGORTA, sigortacılık faaliyetlerini Türkiye genelinde dokuz bölge müdürlüğü ve iki bine yakın acentesi vasıtasıyla yürütmektedir. Teşebbüs, yakın zamanda Ergo Sigorta A.Ş.'nin paylarının tamamını satın alarak tek pay sahibi

haline gelmiştir¹.

G.1.2. Alternatif Bank A.Ş. (ALTERNATİF BANK) ve Alternatif Finansal Kiralama A.Ş. (ALTERNATİF LEASİNG)

- (6) ALTERNATİF BANK, kurumsal bankacılık alanında ticari finansman, nakit yönetimi, kurumsal finansman ve türev ürünler; ticari ve KOBİ bankacılığı alanlarında sigorta ve dış ticaret finansmanı, hazine/türev işlemleri, tedarikçi finansmanı ile nakit yönetimi ve türev ürünler; bireysel bankacılık alanında ise vadeli mevduat, fonlama, kredi kartı hizmetleri, bireysel kredi, vadesiz hesap başta olmak üzere çeşitli ürünler içeren hizmetler sunmaktadır.
- (7) ALTERNATİF LEASİNG ise esas itibarıyla müşterileri ile akdettiği finansal kiralama anlaşmaları doğrultusunda, müşterilerinin ihtiyaç duyduğu makine, ekipman, yatırım malı vb. diğer malları satın alarak söz konusu malların müşteriye teslimini sağlamaktadır.
- (8) ALTERNATİF BANK ve ALTERNATİF LEASİNG'in (ikisi birlikte "ALTERNATİF") hisselerinin tamamı Katar merkezli The Commercial Bank'a (TCB) aittir. Dosyadaki bilgilere göre TCB, kurumsal, ticari ve yatırım bankacılığı ile bireysel bankacılık alanında faaliyette bulunmaktadır.

G.2. İlgili Pazar

- (9) Sigortacılık pazarı genel olarak hayat sigortaları ve hayat dışı sigortalar şeklinde iki kategoride değerlendirilmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1487. maddesine göre hayat sigortası, sigortalının ölümü veya hayatta kalması halinde, sigorta bedelinin sigorta ettirene veya onun belirlediği bir kişiye ödenmesinin üstlenildiği sigorta türüdür. Hayat dışı sigorta ise; kaza, hastalık/sağlık, kara araçları, hava araçları, su araçları, nakliyat ve ulaşım, yangın ve doğal afetler, genel zararlar, trafik sigortası, hukuksal koruma, kara taşıma sorumluluk, hava araçları sorumluluk, genel sorumluluk, raylı araçlar, su araçları sorumluluk, kredi, emniyeti suistimal, finansal zararlar ve destek gibi diğer tüm sigorta çeşitlerini kapsamaktadır. 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 5. maddesine göre sigorta şirketleri hayat ve hayat dışı sigorta gruplarından sadece birinde faaliyet gösterebilmektedir.
- (10) Sigorta şirketleri sigorta ürünlerinin dağıtımını merkezlerinden yapabildikleri gibi, acenteler, brokerlar veya bankalar gibi kanallardan da yapabilmektedir. Türkiye Sigorta Birliği (TSB) verilerine göre satış kanalı bazında sigorta pazar payı dağılımı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: 2018 Yılı Satış Kanalı Bazında Sigorta Pazar Payı Dağılımı (%)

Dağıtım Kanalı	Hayat Dışı Toplam	Hayat Toplam	Genel Toplam
Merkez	7,3	8,2	7,4
Acente	61,5	9,1	54,8
Banka	14,4	77,6	22,4
Broker	12,8	5,1	11,8
Diğer	4,0	0	3,5
Toplam	100	100	100

Kaynak: TSB İstatistikleri.

- (11) Tabloda yer verilen bilgiler çerçevesinde, bildirim konu SÖZLEŞME'nin ilgili olduğu hayat dışı sigortacılık pazarında banka kanalının toplam payı %14 oranındadır. Nitekim, bu alanda acente ve brokerlar tarafından yapılan satışların oldukça önemli seviyelerde

¹ Rekabet Kurulunun 30.05.2019 tarihli ve 19-20/289-124 sayılı kararı.

olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, işbu dosya özelinde bankacılık kanalının düşük payı dikkate alınarak ilgili pazarın satış ve dağıtım kanallarına göre ayrı ayrı değerlendirilmesinin gerekli olmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca, hayat dışı sigortacılık alt kırılımları bazında değerlendirildiğinde de tabloda önemli bir değişiklik meydana gelmediği görülmektedir. Bu nedenle, yine dosya özelinde ilgili pazarın hayat dışı sigortacılık ürünlerinin alt kırılımlarına göre ayrı ayrı değerlendirilmesinin de gerekli olmadığı kanaatine varılmıştır.

- (12) Bu kapsamda, bildirim konu SÖZLEŞME bakımından ilgili ürün pazarının “hayat dışı sigorta ürünleri pazarı”, “hayat dışı sigorta ürünlerinde acentelik hizmetleri pazarı”; ilgili coğrafi pazarın ise “Türkiye” olarak ele alınması mümkün olmakla birlikte, alternatif pazar tanımları yapılacak olan değerlendirmeyi değiştirmeyeceğinden İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz’un 20. paragrafında yer alan açıklama göz önüne alınarak ilgili ürün pazarı ve coğrafi pazar tanımlanmamıştır.

G.3. Bildirime Konu Sözleşme

- (13) HDİ SİGORTA ile ALTERNATİF arasında 01.10.2019 tarihinde imzalanan SÖZLEŞME genel olarak, HDİ SİGORTA tarafından sağlanacak hayat dışı sigorta ürünlerinin pazarlanması, tanıtımı, dağıtımı ve satışı konusunda ALTERNATİF’in acente olarak tayin edilmesini kapsamaktadır. (.....). SÖZLEŞME’nin süresi beş yıl olarak belirlenmiştir. (.....). Bildirim Formunda sunulan bilgilere göre, SÖZLEŞME’de otomatik veya örtülü bir yenilenme mekanizması bulunmamakta, SÖZLEŞME’nin yenilenmesi tarafların karşılıklı rızasını gerektirmektedir.

(14)

(.....TİCARİ SIR.....).

(15)

(.....TİCARİ SIR.....).

(16)

(.....)² (.....TİCARİ SIR.....).

(17)

(.....TİCARİ SIR.....).

(18)

(.....TİCARİ SIR.....).

G.4. Değerlendirme

- (19) 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un (4054 sayılı Kanun) 4. maddesinde, “belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran

² Temelde ALTERNATİF’in risklerini konu alan halleri kapsamaktadır.

yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar” yasaklanmış; aynı maddenin ikinci fıkrasında ise tahdidi olmamak üzere yasaklanan hallere ilişkin örneklere yer verilmiştir.

- (20) Öte yandan, Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'da (Kılavuz) müvekkil hesabına aracılık ettiği ya da akdettiği sözleşmelere ilişkin olarak acenteye getirilen sınırlamaların genellikle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmadıkları ve prensip olarak muafiyet rejiminin de konusunu oluşturmadıkları kabul edilmiştir. Dolayısıyla teşebbüsler arasındaki ilişkinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olup olmadığını belirleyen faktör, acentenin müvekkil tarafından atandığı faaliyetlerle ilgili olarak ticari veya mali bir risk alıp almaması olarak belirlenmiştir. Acentenin mali veya ticari risk taşımaması durumunda faaliyetlerinin müvekkil teşebbüsün faaliyetlerinin bir parçası olarak değerlendirilebileceği, aksi halde, yani acentenin risk üstlenmesi durumunda, kendi yapmış olduğu yatırımların geri dönüşünü sağlayabilmesi için pazarlama stratejisini özgürce belirleyebilmesi gerektiği, bu durumda acentelik anlaşmalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına girebileceği ifade edilmiştir.
- (21) Acentenin hangi hallerde ticari veya mali risk üstlendiğine örnek olarak Kılavuz'da aşağıdaki haller sayılmaktadır:

- Taşıma masrafları da dahil olmak üzere mal veya hizmetlerin alım veya satımına ilişkin masraflara acentenin katkıda bulunması,
- Acentenin satış artırma faaliyetlerine doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunmaya zorunlu tutulması,
- Stokta tutulan sözleşme konusu malların finansmanı ya da kayıp malların maliyeti gibi riskleri acentenin taşınması ve satılmayan ürünleri acentenin müvekkile iade edememesi,
- Acentenin satış sonrası hizmet, tamir veya garanti hizmeti vermekle yükümlü tutulması,
- Acentenin, söz konusu pazarda faaliyet gösterebilmek bakımından gerekli olabilecek ve sadece bu pazarda kullanılabilecek yatırımlar yapmak zorunda bırakılması,
- Satılan ürünün sebep olduğu zararlardan dolayı üçüncü kişilere karşı acentenin sorumlu olması,
- Müşterilerin sözleşmenin şartlarını yerine getirmemesinden dolayı, acentenin, komisyonunu alamamasının dışında başka bir sorumluluk taşınması.

- (22) Konuya ilişkin SÖZLEŞME hükümleri incelendiğinde, “Tanımlar” başlıklı bölümde acentelik ilişkisinin,

“Ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya müstahdem gibi tâbi bir sıfatı olmaksızın bir sözleşmeye dayanarak muayyen bir yer veya bölge içinde daimi bir surette sigorta şirketlerinin nam ve hesabına sözleşmelerine aracılık edilmesi veya sigorta şirketleri adına sözleşme yapmanın meslek edinilmesi, sözleşmenin akdinden önce hazırlık çalışmalarını yürütülmesi ve sözleşmenin uygulanması ile tazminatın ödenmesinde yardımcı olunması faaliyeti”

olarak tanımlandığı görülmektedir. Bu kapsamda, SÖZLEŞME'nin kapsamının ALTERNATİF tarafından HDİ SİGORTA nam ve hesabına işlemlerde aracılık edilmesi esasına dayandığı değerlendirilmektedir.

(23)

(.....TİCARİ SIR.....).

(24)

(.....TİCARİ SIR.....).

(25) Sözü edilen hükümler bir arada değerlendirildiğinde ALTERNATİF'in bildirim konu SÖZLEŞME çerçevesinde herhangi bir ticari veya mali risk üstlenmediği, bu nedenle SÖZLEŞME'nin Kılavuz'da açıklanan acentelik ilişkisi kapsamında olduğu değerlendirilmektedir. Öte yandan, Kılavuz'un 14. paragrafı çerçevesinde, SÖZLEŞME'de yer verilen münhasırlık (rekabet etmeme yükümlülüğü) hükümlerinin ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

(26) Rekabet etmeme yükümlülüğü 2002/2 sayılı Tebliğ'de aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır:

“Alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülüktür. Ayrıca alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak, ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin ya da onları ikame eden mal veya hizmetlerin %80'inden fazlasının sağlayıcıdan veya sağlayıcının göstereceği başka bir teşebbüsten satın alınmasına yönelik olarak alıcıya doğrudan veya dolaylı biçimde getirilen herhangi bir yükümlülük de rekabet etmeme yükümlülüğü olarak kabul edilir.”

(27) Bilindiği üzere Kılavuz'un 14. paragrafında, "sözleşme sonrası rekabet yasağı da dâhil olmak üzere rekabet etmeme yükümlülüğü markalar arası rekabet ile ilgilidir ve şayet sözleşme konusu mal veya hizmetlerin satıldığı ilgili pazarda kapama etkisine yol açıyorsa rekabeti sınırlayıcı etki doğurabilir ve sonuçta bu hüküm Kanun'un 4. maddesi kapsamına girebilir." ifadelerine yer verilmektedir.

(28) Bu çerçevede, münhasırlığa ve rekabet etmeme yükümlülüğüne dair düzenlemeler içermesi nedeniyle anılan SÖZLEŞME 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bulunmaktadır. Dolayısıyla SÖZLEŞME'nin 2002/2 sayılı Tebliğ çerçevesinde grup muafiyetinden yararlanıp yararlanmadığına bakılması gerekmektedir.

(29) 2002/2 sayılı Tebliğ'in "Kapsam" başlığını taşıyan 2. maddesi çerçevesinde dikey anlaşmalara sağlanan muafiyet sağlayıcının dikey anlaşma konusu mal veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki payının %40'ı aşmaması durumunda uygulanabilmektedir. Bu çerçevede HDI SİGORTA'nın hayat dışı sigortalar pazarındaki poliçe değerine göre paylarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Tablo 2: HDI SİGORTA'nın Hayat Dışı Sigortacılık Pazarında Yıllara Göre Payları (%)

2015	2016	2017	2018	2019
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak:TSB verileri.

(30) Tablo 2'de yer alan bilgilerden, HDI SİGORTA'nın hayat dışı sigorta pazarındaki paylarının Tebliğ'de yer verilen sınırın oldukça altında kaldığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, ilgili SÖZLEŞME hükümlerinin Tebliğ'de yer verilen diğer koşullara uygun olup olmadığının değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

- (31) 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde yer alan rekabet etmeme yükümlülüğüne dair düzenleme kapsamında rekabet etmeme yükümlülüklerinin grup muafiyetinden yararlanabilmesi için alıcıya getirilen söz konusu yükümlülüklerin beş yılı aşmaması gerekmektedir. SÖZLEŞME'nin beş yıl süreli olması ve bu sürenin sonunda sona ermesi hususları dikkate alınarak söz konusu rekabet etmeme yükümlülüğünün Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (32) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,
- HDI Sigorta A.Ş. ile Alternatif Bank A.Ş. ve Alternatif Finansal Kiralama A.Ş. arasında akdedilen "Hayat-Dışı Sigorta İçin Süreli Acentelik Sözleşmesi"nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğuna,
 - Söz konusu Sözleşme'nin 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına,
- gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.